

FRI-216-2-NMTS(S)-02

DEVELOPMENT OF KEY COMPETENCIES THROUGH ICT AT PRESCHOOL EDUCATION

Olja Asenova

Preschool № 2 „Rodoljubche“, Pernik, phone: 0898 879 843

e-mail: olence80@abv.bg

Abstract: Key competencies are a set of knowledge, skills, abilities, attitudes and values which are important for the personal development of an individual and for the individual's participation in society. The report gives examples of integration of ICT within specific teaching situations for the formation of key competencies in the preschool education.

Key words: Key competencies, Preschool Education, integration of ICT.

РАЗВИТИЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ ЧРЕЗ ИНТЕГРИРАНЕ НА ИКТ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Резюме: Ключовите компетенции са набор от знания, умения, способности, нагласи и ценности, които са важни за личностното развитие на индивида и за участие на индивида в обществото. В докладът е представен модел за интегриране на ИКТ в рамките на специфични учебни ситуации за формиране на ключови компетенции в предучилищното образование.

Ключови думи: Ключови компетенции, ЦДГ, интегриране на ИКТ

ВЪВЕДЕНИЕ

Редица автори доказват, че „образованието през първите седем години от живота на детето не е модел, който може да бъде оценяван без връзка със семейното възпитание и училищното обучение“, той е определен от обществените отношения, неговия конструкт постоянно се променя при отчитане на взаимовръзките между тях [5]. Възможностите за формиране и развитие на детската личност във всеки възрастов етап както и по отношение на ключовите компетентности се основават до голяма степен на постиженията в предходния и зависят от ефективността и качеството на възпитателния и образователния процес. Компютрите и другите технологии предлагат възможността за по-добро обучение, чрез изтъкване на индивидуалните нужди и качества на децата. Началната училищна възраст е период на функционално ограмотяване на личността и е от изключителна важност за осъществяване на началната компютърната грамотност като предпоставка за мотивацията ѝ за усвояване на знания и умения през целия живот. Не е случаен фактът, че в стратегията се отделя внимание на оборудването с компютри на началните училища, на квалификацията на началните учители и разработване на софтуер, предназначен за най-малките.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Според Европейската референтна рамка компетентността се интерпретира като доказана способност за използване на знания, умения и личностни, социални и/или методологични дадености в работни или учебни ситуации и в професионално, и в личностно развитие. Ключовите компетентности, посочени в Европейската референтна рамка, са: общуване на роден език; общуване на чужди езици; математическа компетентност и основни

компетентности в природните науки и технологиите; дигитална компетентност (ИКТ); умения за учене; обществени и граждански компетентности; инициативност и предприемачество; културна осъзнатост и творчество [3]. Процесът на тяхното формиране е резултат от предучилищното и училищно образование. Важен елемент в усвояването на ключовите компетентности е те да станат основна цел на обучението още в началните етапи на образование. По този начин ще бъде създадена основа за развитието им през следващите етапи на обучение, както и за обучение през целия живот.

В някои литературатурни източници в структурата на компетентността се очертават три елемента:

- *познавателен* - свързан със знанията и умения в дадена област;
- *рефлексивен* - включва вътрешното отражение на условията в дадена ситуация, представата за себе си и своите възможности и отношението между тях;
- *стимулативен*, който е свързан с особеностите на осъществяваното действие, решение или поведение в конкретна ситуация [5].

Ключовите компетентности „представляват базисен ресурс, който осигурява успешната бъдеща реализация на личността. Ето защо Европейските образователни директиви въвеждат нов образователен модел, който акцентира върху конкретните резултати на обучаемия, коитотой е способен да демонстрира в края на определен образователен етап. Ключовите компетентности трябва да бъдат доразвивани, поддържани и опреснявани като част от обучението през целия живот. Всички компетентности са равнопоставени“ [2].

Основна цел на предучилищното и училищното образование е изграждането на автономни и инициативни личности, уважаващи другите, способни да работят съвместно, владеещи базови компетентности, осъзнати за силните си страни и способни да ги развиват и прилагат за себе си и в полза на общността. По своята същност компетенциите са свързани и взаимно си влияят. Формирането на която и да е базисни компетенции улеснява формирането на останалите. Компетентностният подход предполага не усвояването от ученика на отделени едно от друго знания и умения, а овладяването им в комплекс.

Фиг. 1 Компетентности, които детето придобива в рамките на предучилищното образование

Конкретните цели при интегрирането на ИКТ в обучението на децата от предучилищна възраст е свързана с разширяване и обогатяване средата на обучение от една страна, а от друга с подпомагането на обучението чрез ИКТ при приложението на

интерактивни методи и стратегии на преподаване и учене. Формирането на компетенции чрез интегриране на ИКТ изисква следването на последователност от няколко стъпки в подготовката на конкретна педагогическа ситуация и нейното провеждане.

Фиг.2 Алгоритъм за формиране на компетенции чрез интегриране на ИКТ

Интегрирането на съвременни технологии в образователния процес е едно от предизвикателствата пред съвременното ни образование. Според някои автори създаването на възможности за приложение на ИКТ в образователната система, вкл. предучилищното образование, може да се търси в следните направления: в управленските процеси на

образователната система и внедряването на управленски информационни системи; в процеса на обучение, като специален предмет от задължителната, задължително избираемата и свободно избираемата подготовка, където компютрите се използват да обучат учениците на начална компютърна грамотност; като инструменти за подобряване и разширяване на процеса на обучение във връзка с другите учебни предмети. [3].

В отговор на необходимостта от модернизирани и хармонизирани образователната ни система със световните и европейските стандарти са приети с ПМС № 81 Национална стратегия и План за действие за въвеждане на информационните и комуникационните технологии в българските училища. Практическото им реализиране е насочено към формирането на личности, които да са уверени, творчески и продуктивни потребители на новите технологии, в частност на ИКТ.

По отношение на връзката между технологии и качеството на образование се очертават две основни тенденции: едната е свързана с модернизация на образователната система, а другата - с намирането на иновационен път за усъвършенстване на педагогическия процес. Съвременните изследвания показват недвусмислено, че ИКТ значително подобряват постижения на децата, учат с желание и по-бързо усвояват учебното съдържание [1,3,5,6,7,8].

Според редица автори при осъществяването на учебния процес за развитие на ключови компетентности чрез интегриране на ИКТ е необходимо предварително да бъдат планирани похватите, методите, средствата, които ще се използват в рамките на конкретна педагогическа ситуация за предучилищното обучение, тъй като интегрирането на знанията предполага детайлно открояване и систематизация на информационните части, които ще бъдат разглеждани по време на заниманието. [1,3,5,6,7,8].

Конкретно при подготовката за интегриране на ИКТ в учебния процес в рамките на предучилищното образование се включват следните дейности:

- Откриване на опорните моменти в стандартите за учебното съдържание;
- Определяне на областите и темите, които позволяват интегриране на знанията и уменията от различните направления.
- Определяне на близък до житейския опит на децата контекст, който да им позволява да прилагат новополучените знания и умения;
- Уточняване на представите и понятията, които ще бъдат актуализирани и тези които ще се формират;
- Откриване на специфичните сфери на влияние и проникване на учебното съдържание с цел обогатяване на представите и уменията за използване на ИКТ;
- Очертаване и аргументиране на дидактическите технологии на работа;
- Определяне на рутинните и творческите познавателни действия на децата [9].

Според Асенова и колектив в хода на стратегическото планиране и организация на процеса обучение, учителят следва да мотивира интегрирането на дадена технология съобразно с формулираните цели на образование, възпитание и развитие; спецификата на педагогическите ситуации; психолого-педагогическите характеристики на обучаваните; собствения опит за работа с дадена технология, в качеството ѝ на средство за управление на преподаването и ученето във всичките му форми и разновидности [4].

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на ключовите компетентности чрез интегрирането на ИКТ е предпоставка за осъвременяване на образователния процес в следните му аспекти: ученето се реализира в и чрез опита, акцентира върху възможностите за овладяване на общи способности за умствена

дейност и творческа изява; създава условия за интегриране на ИКТ със вече съществуващите структури от знания.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Асенова А., К. Йотовска. Електронните учебници в системата на училищното образование в България – реалности и перспективи. Списание на Софийския университет за образователни изследвания, 4, 2014. http://journal.e-center.uni-sofia.bg/site/wpcontent/uploads/downloads/2015/03/2_Asenova_Yotovska_SUJER_2014_4.pdf

[2] Асенова А. Процесът на обучение по биология, Университетско издателство «Св. Кл.Охридски», С., 150, 2012.

[3] Асенова А., К. Йотовска. Ключовите компетенции на учителя по биология в контекста на електронното обучение, Изд. Д. Убенова, С., 159, 2011.

[4] Asenova, A., K. Yotovska, Z. Bratoeva. Model for integration of information and communication technologies (ICT) in education in biology - a factor for quality. – In: 6-th International Scientific Conference, Dedicated to the International Earth Day, 16 – 17 April 2010, Sofia, 175-178, 2012.

[5] Гюров, Д. (2003). Самоутвърждаване и взаимодействие в подготвителната група.- В: Годишник на СУ – ФНПП, т.96.- С, 2012.

[6] Иванова, В. Ф., Илиева, Й. Д., Петрова, Р. Г. Овладяване на ключови компетенции – цел на образованието през 21 век, 2014.

[7] Denne, L. D., E. Thomas, R. P. Hastings, J. C. Hughes. Assessing competencies in applied behavior analysis for tutors working with children with autism in a school-based setting. Research in Autism Spectrum Disorders 20, 67-77, 2015.

[8] e Costa, F. Teixeira, H. Pratas, A. Paramés, V. Harry Leite, and L. Ribeiro. "JUNIOR SCIENCE PROJECT-A STUDY CASE ON COLÉGIO CEDROS-PEDAGOGICAL EXPERIENCE WITH DIFFERENTIATED EDUCATION." INTED2015 Proceedings, 3996-4000, 2015.

[9] <http://www.obrazovaniebg.net/niakoi-vuzpitateelni-strategii/>

За контакти:

Оля Емилова Асенова, ЦДГ №2 „Родолюбче“, гр. Перник, Централен Парк 1, тел.: 0898 879 843, e-mail: olence80@abv.bg